

Nuorisoneuvoston toimintakertomus 2019

Hyväksytty nuorisoneuvoston kokouksessa 1/2020 26.3.2020

SISÄLLYSLUETTELO

Yhteenveto	2
Luodaan menetelmät, joilla kannustetaan nuoria jäämään ja palaamaan kotiseutualueelle	3
Yhteistyö Väestöliiton kanssa	3
Kesäkumikampanja	4
Saamelaisnuorten osallisuus itsemurhien ehkäisemiseksi	5
LIKES-selvitystyö	6
Luodaan kannustimet, joita hyödyntäen nuorten olisi helpompaa jatkaa elinkeinoissa	7
Nuorisoneuvoston avoin kirje jäämerenradasta	7
Vahvistetaan saamelaisnuorten vaikuttamismahdollisuuksia	9
Euroopan nuorisiviikko	10
Saamelainen parlamentaarinen neuvosto	11
Alkuperäiskansapolitiikka ja -yhteistyö	13
Kuplat rikki -yhteistyö	14
Vakiinnutetaan Ofelaš-toiminta Suomessa	15
Dihtosis saamelaiskouluvierailut-hanke	16
Tuetaan saamelaisnuoria identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttämisessä	17
DigiÁrran-hanke	17
Alkuperäiskansojen kielten vuosi	18
Järjestetään nuorille saamenkielistä ja kulttuurinmukaista vapaa-ajan toimintaa	19
De!-Saamenkielisen nuorisokulttuurin kartoitus ja kehittäminen-hanke	19

Yhteenveto

Nuorisoneuvosto sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä toiminta-avustusta 173 000 euroa käytettäväksi 1.1.2019-31.12.2019 väliselle ajalle. Myönnettyllä avustuksella tuetaan saamelaisnuorten osallisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista. Toiminta-avustukseen sisältyy nuorisoneuvoston toiminnan lisäksi Saamelaisnuorten taidetapahtuman järjestäminen. Taidetapahtuman kustannukset ovat noin 40 000 €.

Vuosi 2019 oli Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 viimeinen toimintavuosi ja nuorisoneuvosto keskittyi pääasiassa toteuttamaan Saamelaiskäräjien nuorisopoliittisen toiminta- ja kehittämisohjelman toimenpiteitä, jotka eivät ole vielä toteutuneet tai olivat kesken. Nuorisoneuvoston päätavoitteena vuonna 2019 oli tuoda esille saamelaisnuorten haasteita työskennellä ja jatkaa perinteisten saamelaislinkeinojen parissa. Toimintavuonna jatkettiin myös vuoden 2018 teemoilla mm. henkinen hyvinvointi ja seksuaali- ja mielenterveys – asiat. Lisäksi nuorisoneuvosto pyrki lisäämään tietoa saamelaisnuorten toiminnasta ja aktivoi nuoria mukaan toimintaansa. Nuorisoneuvosto pyrki kannustamaan nuoria alkamaan ehdolle ja äänestämään Saamelaiskäräjien vaaleissa sekä loppuvuodesta haettiin uusia aktiivisia saamelaisnuoria nuorisoneuvoston toimintaan mukaan. Nuorisoneuvosto piti kertomusvuonna kuusi kokousta.

Nuorisoneuvostolla on ollut vuoden aikana kolme eri hanketta: DigiÁrran hankkeessa kehitetään digitaalista nuorisotyötä ja luodaan saamenkielinen tieto- ja neuvontapalvelusivusto. Sivusto avattiin lokakuussa kolmella saamen kielellä ja suomen kielellä. Dihtosis hankkeessa tuodaan tietoa saamelaisista Suomen kouluihin sekä De! hanke, jossa kartoitetaan ja kehitetään saamenkielistä nuorten vapaa-ajantoimintaa. Lisäksi nuorisoneuvosto osallistui Euroopan nuorisoviikkoon, jonka teemana oli yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot. Nuorisoneuvosto järjesti nuorisoneuvoston jäsenten sekä Lapin liiton päättäjien yhteisen tapaamisen sekä tutustumista Lapin liiton toimintaan ja päätöksentekoon.

Nuorisoneuvosto toimikaudella 2018-2019:

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet	Asiantuntijajäsenet
<i>Risten Mustonen pj.</i>	<i>Jouni Hetta</i>	<i>Jasmin Semenoff</i>
<i>Ánte Veijola varapj.</i>	<i>Niki Rasmus</i>	<i>Lassi-Olavi Mäkinen</i>

<i>Jussa Seurujärvi</i>	<i>Sunna Aikio</i>	<i>Unni Aikio</i>
<i>Anni-Saara Aikio</i>	<i>Leevi Olli</i>	<i>Matias Löf</i>
<i>Anni-Sofia Löf</i>	<i>Marianne Ketola</i>	<i>Sunna Siilasjoki</i>
<i>Niila Rahko</i>	<i>Martta Alajärvi</i>	
<i>Maria Mäkinen</i>	<i>Leena Fofonoff</i>	

Toimintakertomus on jaoteltu Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 toimintaohjelman saamelaisnuoria koskevien tavoitteiden mukaan.

Luodaan menetelmät, joilla kannustetaan saamelaisnuoria jäämään ja palaamaan kotiseutualueelle

Yhtenä keinona saada saamelaisnuoret jäämään ja palaamaan saamelaisten kotiseutualueelle, on saamelaisnuorten hyvinvoinnin parantaminen ja kehittäminen. Nuorisoneuvosto on vuoden 2019 aikana mm. tehnyt yhteistyötä Väestöliiton kanssa saamenkielisen seksuaalimateriaalin lisäämiseksi, jatkanut yhteistyötä Arktisen neuvoston kanssa Saamelaisnuorten osallisuus itsemurhien ehkäisemiseksi arktisella alueella-hankkeen tiimoilta ja osallistunut Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön LIKES:in selvitystyöhön, jossa kartoitettiin saamelaisväestön, erityisesti lasten, nuorten näkemyksiä ja näköaloja liikuntakulttuurin mahdollisuuksista saamelaisalueen kunnissa.

Yhteistyö Väestöliiton kanssa

Nuorisoneuvosto käännähti ja julkaisi Väestöliiton nuorille suunnatun seksuaalisuuden sanakirjan pohjois, inarin,- koltansaamen kielelle. Seksuaalisuus on yksi tärkeä osa ihmisen kehitystä, ja seksuaalisuuteen liittyvät asiat ovat olleet tabu erityisesti saamelaisyhteisössä. Niistä on voinut olla hankala puhua, eikä uusille aiheeseen liittyville sanoille ole välttämättä ollut saamenkielistä vastinetta. Sanakirjan avulla haluttiin selkiyttää seksuaalisuuteen liittyvää termistöä, jotta aiheesta puhuminen helpottuu. Sen avulla haluttiin vaikuttaa siihen, että nuoret saavat asianmukaista tietoa, joka on omiaan murtamaan seksuaalisuuteen liittyviä tabuja ja myyttejä.

Sanakirjojen avulla rohkaistaan saamelaisnuoria käyttämään omaa äidinkieltään. Sanakirjojen kääntämisessä on myös ajateltu saamenkielisen seksuaalivalistuksen tarpeita. Sanakirjat julkaistiin saamen kielten teemaviikolla lokakuussa ja julkaisu sai positiivista mediahuomiota.

Sanakirjojen kääntämiseen kuului paljon terminologiatyötä, sillä kaikkia sanakirjan sanoja ei vielä ollut käytössä tai normitettu. Sanakirjojen käännökset valmistuivat vuosien 2018 ja 2019 aikana. Kääntämistyössä tehtiin tiivistä yhteistyötä Sámi Giellagáldun kanssa. Esimerkiksi koltansaamen kieleen saatiin erityisen paljon uutta seksuaalisanastoa. Sanoja on ollut entuudestaan vähän, jonka vuoksi jo pelkästään kääntäminen on ollut haasteellista. Haasteellisuudesta kertoo sekin, että koltansaamen kielijaosto käsitteli yhteensä 411 sanaa sanakirjasta. Seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ei ole ennen keskusteltu ja se näkyi myös käytännön kielityössä. Käännöksiä oli vaikea löytää ja käännöksissä on käytetty paljon myös suoraan lainasanoja.

Näin nuorisoneuvoston jäsenet kertovat seksuaalisuuden sanakirjoista:

”Sanakirjan valmistumista on odotettu ja on hienoa, että saimme ne julkaistua juuri YK:n alkuperäiskansojen kielten vuonna. Toivomme, että seksuaalisuuden sanakirja tulee laajaan levitykseen ja otetaan rohkeasti käyttöön. Toiveena on myös, että seksuaalisuudesta voidaan puhua helpommin, kun sille löytyy sanat omalla kielellä”, Ánte Veijola, nuorisoneuvoston varapuheenjohtaja.

”Tarvitsemme seksuaalisuutta kuvaavia sanoja saameksi. Sanasto tukee saamen kielen oppimista - onhan kieli ikkuna kulttuuriin. Saamelaisnuoret tarvitsevat oman sanakirjan seksuaalisanastolle, sillä tiedon saaminen omalla kielellä on merkityksellistä. Sanat antavat välineen ilmaista itseä terveellä tavalla, minkä vuoksi saamenkielinen seksuaalisuuden sanakirja on merkittävä ja kaivattu lisä. Saamenkielinen seksuaalisuuden sanakirja tarjoaa myös aikuisille keinoja ottaa asioita esille jälkikasvun kanssa” Niila Rahko, nuorisoneuvoston jäsen.

Kesäkumikampanja

Nuorisoneuvosto otti osaa Kesäkumikampanjaan vuonna 2018 ja 2019. Kesäkumikampanja kertoo nuorille kondomin käytön tärkeydestä. Kampanja muistuttaa, että kaikilla tulisi olla samat seksuaalioikeudet ja lähtökohdat käyttää ehkäisyä sekä saada tietoa turvallisesta ehkäisystä.

Kampanjassa ovat mukana YleX, Suomen Punainen Risti, Väestöliitto, Syöpäjärjestöt ja Sotilaskotiliitto. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee kampanjaa.

Kesäkumikampanjaan kuuluvissa nuorisoneuvoston jakamissa saamenkielisissä Kesäkumeissa on ohjeet pohjois-, inarin- tai koltansaameksi sekä englanniksi. Myös kampanjaan kuuluvan Naimamaisteri seksuaaliterveyskyselyn pystyi suorittamaan saameksi. Vuonna 2019 Naimamaisteri seksuaaliterveyskysely uusittiin ja se käännettiin kolmelle saamen kielelle. Kesäkumeja jaettiin Ijahis Idja – festivaaleilla Inarissa 2019.

Nuorisoneuvostolla oli festivaaleilla nuoren laavu, jossa oli jaossa Kesäkumeja ja mahdollisuus tehdä Naimamaisteri-testejä. Laavulla oli myös Väestöliiton nuorten seksuaalikasvatuksen asiantuntija Sari Hälinen ja hänen kanssaan nuoret saivat keskustella seksuaalisuuteen liittyvistä asioista myös kahden kesken.

Saamelaisnuorten osallisuus itsemurhien ehkäisemiseksi arktisella alueella

Nuorisoneuvosto on vuosien 2018-2019 aikana osallistunut yhteistyöhön Saamelaisnuorten osallisuus itsemurhien ehkäisemiseksi arktisella alueella -hankkeessa. Hanke toteutti Suomen arktisen neuvoston puheenjohtajuusohjelmaa 2017-2019, jossa todetaan, että henkistä hyvinvointia voidaan tukea lisäämällä mielenterveysosaamista ja luomalla myönteisiä oppimisympäristöjä ja että Suomi tukee edellisten puheenjohtajuuskausien aloittaman arktisen yhteistyön jatkamista itsemurhien ehkäisemiseksi. Nuorisoneuvosto on tiedottanut hankkeesta eri kanavilla sekä rekrytoinut työpajaan saamelaisnuoria osallistujiksi.

Vuonna 2019 Inarissa järjestettiin digitaalisen tarinankerronnan Creates-työpaja, jonka tarkoituksena on ehkäistä nuorten itsemurhia. Työpaja oli suunnattu arktisen alueen nuorille ja se pidettiin tammikuussa Saamelaiskulttuurikeskus Sajoksessa. Tammikuun työpajaan osallistui kymmenkunta alkuperäiskansaan kuuluvaa nuorta sekä heidän tukenaan toimiva fasilitaattoriryhmä. Fasilitaattorit tukivat nuoria osallistujia rakentamaan tarinoitaan työpajan teemasta. Työpajan lopuksi osallistujat jakavat tarinansa toisilleen, minkä jälkeen toteutettiin syventävä fokusryhmä-keskustelu tarinankerronnan kokemuksesta, itsemurhien ehkäisystä ja seuraavista käytännön toimenpiteistä.

Nuorisoneuvosto rekrytoi työpajaan mukaan saamelaisnuoria ja toimi linkkinä Inarissa ja hoiti apuna käytännön järjestelyitä Inarissa.

Samaan aikaan nuorille suunnattujen työpajojen lisäksi Suomi järjesti sirkumpolaarisen itsemurhien ehkäisy- ja mielenterveyden edistämisen implementaatioseminaarin Inarissa. Nuorisosihteeri osallistui seminaariin, joka oli kaksipäiväinen. Ensimmäisen päivän ohjelmassa käsiteltiin arktisen alueen itsemurhien ehkäisystrategioiden toimeenpanoa. Toisena päivänä työstiin Kanadan fasilitoimassa osiossa suunnitelma arktisen alueen mielenterveysyhteistyön jatkamiseksi sekä tutustuttiin nuorten työpajoissa tekemiin videoihin. Työpajojen nuoria oli myös mukana seminaarin paneelikeskusteluissa. Nuoret kokivat toistensa vertaistuen ja kokemusten vaihdon myös seminaariin osallistuneiden kanssa erittäin tärkeäksi.

LIKES – selvitystyö

Nuorisoneuvosto oli mukana Liikunnan ja kansanterveyden edistämisseuran LIKES:in selvitystyössä, jossa kartoitettiin saamelaisväestön, erityisesti lasten, nuorten näkemyksiä ja näköaloja liikuntakulttuurin mahdollisuuksista saamelaisalueen kunnissa. Tiedollinen puute saamelaisalueiden liikunnan tilasta ja tarpeista on suuri eikä kokonaiskuva asiasta ole olemassa. Käytännön toimenpiteiden ja tulevaisuuden suunnittelun pohjaksi tarvitaan perusteellista ja monipuolista selvitystä. Esiselvitystyötä tehtiin juo vuoden 2018 puolella.

Selvitystyössä kartoitettiin saamelaisalueen kuntien mahdollisuuksia, tarpeita ja resursseja sekä toiveita erityisesti saamelaislasten ja -nuorten liikunnan ja hyvinvoinnin edistämiseksi kestäville ja vakiintuvilla tavoilla. Selvityksen tuloksena luodaan kuvaa saamelaiskuntien väestörakenteesta, elinvoimaisuudesta, voimavaroista ja panostuksista valtaväestön ja saamelaisen liikuntakulttuurin kehittämiseksi.

Selvitystyössä kuultiin saamelaisnuoria liikunnan käytännön tarpeista ja toiveista. Lisäksi selvitettiin mitä saamelainen liikuntakulttuuri saamelaisnuorten näkökulmasta on. Tavoitteena on tarkastella kysymyksiä myös sukupuoli- ja yhdenvertaisuusnäkökulmista. Nuorisosihteeri toimi selvitystyössä yhteyshenkilönä Saamelaiskäräjien ja Likesin välillä. Selvitys luo tietopohjaa saamelaissaamelaisalueen kuntien liikuntatoiminnasta ja kokoaa tietopohjaa liikuntatoiminnan edelleen kehittämiseksi. Nuorisoneuvosto käyttää selvitystä hyväksi tulevia toimia suunnitellessaan. Selvityksen julkaisutilaisuus pidetään kevään 2020 aikana.

Luodaan kannustimet, joita hyödyntäen nuorten olisi helpompaa jatkaa elinkeinoissa

Saamelaiskäräjien vaalikauden 2016-2019 tavoitteena on luoda kannustimet, joita hyödyntäen saamelaisnuorten olisi helpompaa jatkaa perinteisissä elinkeinoissa. Saamelainen elämäntapa, kulttuuri ja perinteiset elinkeinot ovat muuttuneet ajan myötä. Saamelaisten perinnetieto on vaarassa hävitä ja heikentyä yhteiskunnallisten muutosten seurauksena, sillä luontaiselinkeinojen harjoittaminen on vaikeutunut ja perinnetieto ei enää siirry käytännön kautta nuoremmille sukupolville. Vuonna 2019 nuorisoneuvosto toi toiminnassaan esille nuorten haasteita jatkaa perinteisten elinkeinojen parissa.

Nuorisoneuvosto oli yksi Skábmagovat-elokuvafestivaalien nuortenpäivän järjestäjistä 24.1.2019 Saamelaismuseum Siidassa. Nuortenpäivässä näytettiin perinteisiä elinkeinoja käsitteleviä nuorille sopivia elokuvia sekä perinteisten elokuvien parissa työskentelevät saamelaisnuoret pitivät puheenvuoroja elokuvanäytösten välissä. Mukana oli lyhytelokuvia arktisen alueen nuorilta. Nuorisoneuvosto on vuoden 2018 vuoden aikana osallistunut yhteistyöhön Saamelaisnuorten osallisuus itsemurhien ehkäisemiseksi arktisella alueella -hankkeessa. Creates- työpajoja samalla teemalla on järjestetty myös muualla arktisella alueella ja nuorten päivässä näytettiin Ottawassa Kanadassa järjestetyssä tarinatyöpajassa syntyneitä lyhytfilmejä.

Yksi suuri tulevaisuuden uhkakuva saamelaisalueella on suunniteltu Jäämerenrata-hanke. Nuorisoneuvosto järjesti jäsenilleen työpajan liittyen jäämerenrata-hankkeeseen ja siihen, mitä ja miten nuorisoneuvosto voisi toimia vastustaakseen hanketta. Työpajassa nuorisoneuvosto suunnitteli konkreettisia toimia ja kampanjaa jäämerenradan vastustamiseksi ja siinä hyödynnettiin aiemmin syksyllä Ihmisoikeusliiton kanssa pidetyn koulutuksen oppeja. Tuolloin koulutuksen teemana oli ihmisoikeudet ja koulutuksessa tarkasteltiin Jäämerenrataa ihmisoikeusnäkökulmasta. Nuorisoneuvosto toimitti 10.5.2019 avoimen kirjeen Suomen medioille jäämerenradan suunnitelmista. Kirjeen yhteenveto:

Jäämeren rata uhkaa tulevaisuuttamme

Jäämeren rata nousi eilen jälleen otsikoihin, kun Angry Birdsistä tunnettu Peter Vesterbacka allekirjoitti aiesopimuksen ratahankkeen vetämisestä. Vesterbacka hehkutti junan kulkevan Rovaniemeltä Kirkkoniemeeseen mahdollisesti jo viiden vuoden päästä. Lapin Liiton hallitus on juuri päättänyt jatkaa radan maakuntakaavaan kaavoittamisen jatkamista ja lappilaiset poliitikot ovat intoilleet radan hyödyttävän koko Lappia. Sen sijaan

saamelaisten oikeudenhaltijuus on sivuutettu. Saamelaiskäräjät ja Kolttien kyläkokous ilmaisevat saamelaisten virallisen kannan, joka on yksiselitteinen “EI JÄÄMEREN RATAA SAAMENMAALLE”. Myös kansallinen ja kansainvälinen oikeus tukee saamelaisia, ja erityisesti perustuslaki estää hankkeen sisältämänsä saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon nojalla.

Olemme juuri viime viikolla tavanneet Lapin liiton edustajia, jotka vakuuttelivat, että radan tullessa se ei häiritse meidän elämäämme. Rata on nyt siirretty yksityisiin käsiin ja liike-elämän ehdoille. Millä tavalla Lapin liitto, Lapin poliitikot tai kukaan muukaan aikoo varsinkaan nyt suojella meidän elämäämme?

Meille perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, ovat edelleen tärkeitä ja merkityksellisiä elinkeinoja pohjoisessa. Puhdas, terve ja monimuotoinen luonto siihen perustuvine maankäyttöineen on saamelaisuuden elinehto, vaikka kaikki saamelaiset eivät harjoitakaan esimerkiksi poronhoitoa. Poronhoidossa saamen kielet ovat arkikieliä niissäkin paikoissa, joissa saamen kieli on uhanalainen. Merkitys yhteenkuuluvuuden, kulttuurin, syrjäkyläelämän ja kielten säilymisen kannalta on korvaamaton. Moni saamelaisnuori haluaisi edelleen jatkaa sukupolvelta toiselle siirtyvässä elinkeinossa, joka on enemmän kuin ammatti. Se on elämäntapa.

Poronhoidon elinehdot pohjoisessa perustuvat vapaaseen laidunnukseen, jossa poroja siirretään satojen tai tuhansien porojen tokissa laitumilta toisille vuodenkierron mukaan. Pakotatteko meidät työntämään poromme junan alle? Millaisen tunnelin tai sillan ajattelitte mahdollittavan tuhat poroa radan toiselle puolelle? Kuka järjestää mielenterveysapua niille poronhoitajille, jotka jäävät poronhoidon elintilan kapenemisen vuoksi toimettomiksi? Missä kalastamme, kun radan tuoma teollisuus on pilannut kalavetemme? Vesterbacka vakuuttelee, että asiat selviävät keskustelemalla (Yle 9.5.2019). Saamelaiskäräjien Nuorisoneuvosto toteaa, ettei Jäämeren rata ole keskustelu- vaan neuvotteluasia, jonka Suomen lainsäädäntökin vahvistaa.

Rata on nykyisellään useiden selvitysten mukaan myös taloudellisesti kannattamaton. Vesterbacka korosti Ylen haastattelussa (9.5.2019) radan vaikutuksia matkailulle. Me paikalliset kuitenkin tiedämme, ettei pohjoisessa riitä matkustajia julkiselle liikenteelle. Aasian turistit eivät tule junalla vaan lentämällä vuoden ainoalle viikon mittaiselle lomalleen. Matkailua tulisi muutenkin kehittää alueella eksklusiivisen, luonnon kannalta kestävän matkailun ehdoin. Ratahanketta yritetään viherpestä ekologisen junamatkailun riemuvoittona, vaikka kannattavaksi sen saisi selvitysten mukaan vain suuremmilla kaivos- tai metsäteollisuuden hankkeilla rahtimäärien suurentamiseksi öljy- ja kaasukuljetuksista puhumattakaan. Ulkomaalaisella rahoituksella tehtävä Jäämeren rata ei ole ainakaan meitä paikallisia varten eikä paikallisten hallinnassa. Miten lappilaiset hyötyisivät siitä, että alue tyhjennetään luonnonvarjoista ohi kiitävän junan avulla?

Saamelaiskäräjien Nuorisoneuvosto näkee Jäämeren radan klassisena esimerkkinä suomalaisesta ja vihreästä kolonialismista. Emme ole unohtaneet esimerkiksi Tenon sopimusta tai Lokan ja Porttipahdan tekoaltaiden mielivaltaista rakentamista, jolloin 600 ihmisen koti hukutettiin veden alle. Nyt riittää. Saamelaisnuoret suojelevat ja puolustavat Saamenmaata, sen maita ja vesiä, sen ihmisiä ja elinehtoja.

Vahvistetaan saamelaisnuorten vaikutusmahdollisuuksia

Nuorisoneuvoston nimeämällä nuorisoneuvoston varsinaisella jäsenellä on puheoikeus Saamelaiskäräjien kokouksessa sekä läsnäolo- ja puheoikeus käräjien hallituksen kokouksessa nuorisoneuvoston valmistelemisissä asioissa.

Nuorisoneuvosto on osallistunut aktiivisesti saamelaiskäräjien kokouksiin ja ottanut siellä puheenvuoroja nuoriin liittyvissä asioissa. Lisäksi nuorisoneuvosto on vienyt Saamelaiskäräjien hallituksen käsiteltäväksi ehdotuksen Saamelaiskäräjien ja valtionneuvoston tapaamisesta. Hallitus päätti aloittaa nuorisoneuvoston esityksen mukaan koulutusseminaarin valmistelut yhteistyössä nuorisoneuvoston kanssa ja nimesi työryhmän valmistelemaan seminaariohjelmaa. Työryhmässä oli kolme jäsentä saamelaiskäräjien hallituksesta ja kolme jäsentä nuorisoneuvostosta. Nuorisoneuvosto nimesi työryhmään Risten Mustosen, Ánte Veijolan ja Sunna Aikion. Työryhmän sihteerinä toimi nuorisosihteer.

Koulutusseminaaria suunniteltiin pitkin kevättä ja työryhmä kokousti säännöllisesti. Nuorisoneuvoston edustajat osallistettiin työryhmän työhön ja nuorisoneuvoston jäsen Risten

Mustonen valittiin johtamaan työryhmätyöskentelyä yhdessä Saamelaiskäräjien varapuheenjohtajan kanssa. Koulutusseminaaria suunniteltiin ja järjestettiin yhteistyössä Oikeusministeriön kanssa.

Nuorisoneuvoston esityksestä valmistui koulutusseminaari-tutustumiskäynti ministereille, kansanedustajille sekä valtion virkamiehille. Tapaamisen lähtökohtana oli vahvistaa ja uudistaa yhteistyötä Saamelaiskäräjien ja Valtionhallinnon kesken. Kutsut seminaarin toimitettiin ministereille, kansanedustajille sekä eri ministeriöille ja lisäksi Saamelaisalueella toimiville valtion virkamiehille. Koulutusseminaari kokosi Inariin 15.-16.8.2019 yhteensä 70 osallistujaa, mukana mm. opetusministeri Li Andersson, useita kansanedustajia sekä eri viranomaisten ja valtion hallinnon virkamiehiä.

Seminaarin päätarkoituksen oli lisätä yhteistyötä päättäjien ja virkamiesten kanssa. Nuorisoneuvoston jäseniä ja nuorisosihteeri olivat mukana tiiviisti kaksipäiväisessä koulutusseminaarissa. Nuorisoneuvosto verkostoitui ja jakoi tietoa toiminnastaan. Seminaarin aikana osallistujat tutustuivat saamelaisasioihin useiden eri teemojen kautta. Teemoja olivat saamelaiset alkuperäiskansana ja saamelaisten itsehallinto, koulutus ja oppimateriaali, saamen kielet, saamelaisten oikeudet, varhaiskasvatus ja kielipesätoiminta, sosiaali- ja terveyspalvelut, saamelaisten perinteiset elinkeinot, saamelaiskulttuuri ja nuorisasiat. Lisäksi osallistujilla oli mahdollisuus vierailla eri saamelaistoimijoiden luona ja osallistua Ijahis Idja – festivaaliin. Nuorisoneuvoston jäsenet toimivat ofelaksina (suom. opas, tiennäyttävä) seminaarin aikana. Koulutuspäiviin osallistujilta kerättiin palautetta ja se oli pääosin todella positiivista.

Euroopan nuorisoviikko

Nuorisoneuvosto oli mukana Euroopan nuorisoviikolla järjestämällä vaikuttamistapahtuman saamelaisnuorille. Euroopan nuorisoviikon (29.4.-5.5.2019) teemana oli Demokratia ja minä ja tarkastelun kohteena ovat yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot. Nuorisoneuvosto yhteistyössä Lapin liiton kanssa Euroopan nuorisoviikon tapahtumana järjesti nuorisoneuvoston jäsenten sekä Lapin liiton päättäjien yhteisen tapaamisen sekä Lapin liiton toimintaan ja päätöksentekoon tutustumista.

Idea ja ehdotus Euroopan nuorisoviikon tapahtumaksi tuli nuorilta itseltään ja nuoret osallistuivat tapaamisen sisällön ideointiin ja suunnitteluun. Nuorisoneuvoston yhtenä tavoitteena on saamelaisnuorten osallistaminen. Nuorisoneuvosto halusi päästä tutustumaan Lapin maakuntaliiton

toimintaan ja päätöksentekoon, jotta se pystyisi vaikuttamaan tehokkaammin saamelaisia koskeviin asioihin.

Nuorisoneuvoston ja Lapin liiton tapaamiseen osallistui nuoria eri puolelta saamelaisaluetta sekä

Lapin liiton päättäjiä ja henkilöstöä. Nuorisoneuvosto oli kutsunut paikalle myös Suomen saamelaisnuoret yhdistyksen edustajan. Saamelaisnuoria paikalla oli kuusi. Tapaamisessa tutustuttiin Lapin liiton toimintaan, päätöksentekoon ja sekä keskusteluun ajankohtaisista asioista. Keskustelussa esillä oli etenkin jäämerenratahanke ja sen vaikutukset saamelaisnuoriin ja

saamelaiskulttuuriin, lisääntyvä matkailu Saamelaisalueella ja siihen liittyvät haasteet sekä Lapin liiton toimintamallit saamelaisia koskevissa asioissa ja päätöksenteossa. Nuorisoneuvosto ja Lapin liitto sopivat tapaamisen yhteydessä, että tapaamisista tulisi jatkossa perinne ja nuorisoneuvosto kutsuttaisiin vuosittain vierailulle tapaamaan Lapin liiton päättäjiä ja henkilöstöä. Nuorisoneuvostolla on edustus vuonna 2018 perustetussa Lapin maakunnallisessa nuorisoneuvostossa, jossa on mahdollisuus vaikuttaa maakunnan toiminnan suunnitteluun ja tuoda nuorten näkökulmaa esille.

Saamelainen parlamentaarinen neuvosto

SPR:N alainen Saamelainen parlamentaarinen neuvosto (SPN) on Suomen, Norjan ja Ruotsin Saamelaiskäräjien välinen parlamentaarinen yhteistyöelin. Venäjän saamelaisjärjestöt osallistuvat yhteistyöhön tarkkailijoina. SPN:n puheenjohtajuus on siirtynyt Suomen Saamelaiskäräjille syyskuussa 2019. SPN:n alaisuudessa toimii nuorisoneuvosto, jossa on jäseniä Norjan Saamelaiskäräjien nuorisolautakunnasta ja Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjien nuorisoneuvostoista. Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston tavoitteena on lisätä saamelaisnuorten osallisuutta ja vaikutusvaltaa. Nuorisoneuvosto on vuoden 2019 aikana osallistunut SPR:N nuorten lautakunnan kokouksiin ja perustanut työryhmän saamelaisnuorten konferenssin suunnittelua varten. Lisäksi nuorten ehdotuksesta SPN:n hallitus on päättänyt jatkossa kutsua nuorten lautakunnan

edustajan kokouksiinsa nuorten asioiden asiantuntijan roolissa. Lisäksi nuorten edustaja kutsutaan myös SPR:n täyskokouksiin. Tällä tavalla SPN:n tavoitteena on vahvistaa ja lisätä saamelaisnuorten osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia sekä lisätä nuorten kuuluvuutta saamelaisyhteisöön.

Lisäksi nuorisoneuvoston jäseniä on osallistunut mm. näihin kokouksiin ja tapahtumiin vuoden 2019 aikana:

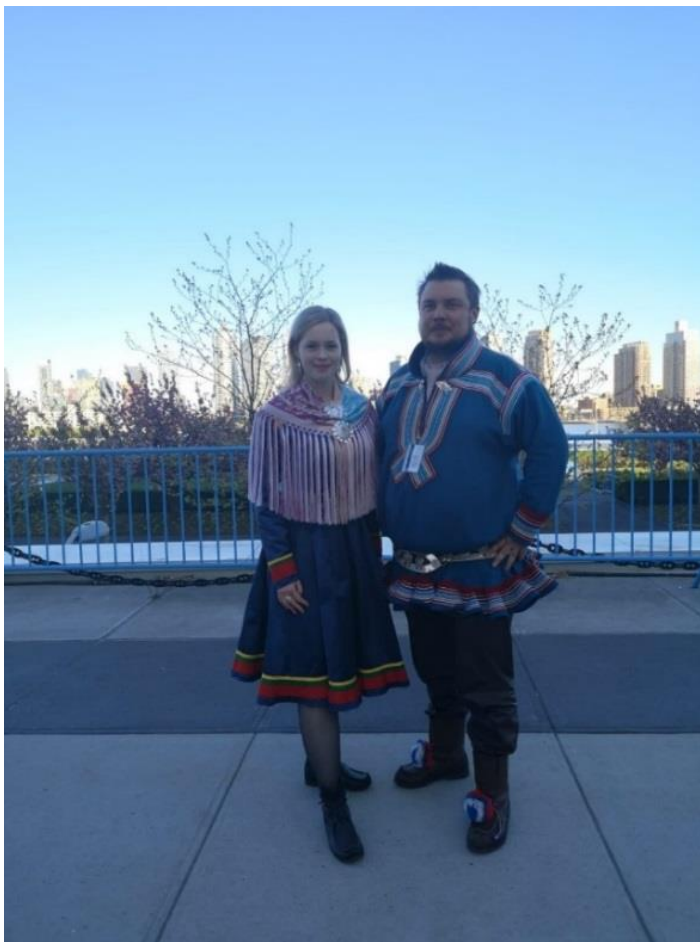
- Saamelaiskäräjien 9 § mukaiset jatkoneuvottelut jäämerenratahankkeesta, Risten Mustonen, Ánte Veijola, 25.1.2019
- Saamelaiskäräjien hallituksen kokous, Risten Mustonen, 29.1.2019
- Sisäministeriön järjestämä pyöreän pöydän keskustelu vihapuheesta, Anni-Sofia Löf, 31.1.2019
- Lapin nuorisofoorumi, Marianne Ketola, 8.2.2019
- Saamelaiskäräjien kokous 1/2019, Anni-Sofia Löf, 19.2.2019
- Nuorten ilmastokokous, Ánte Veijola 2.3.2019
- Alkuperäiskansojen pysyvä foorumi, Risten Mustonen, 20.4-27.4.2019
- Oikeusministeriön kuulemistilaisuus Saamelaiskäräjien vaalien ajankohtaan liittyen, Martta Alajärvi 6.6.2019
- Saamelaiskäräjien kokous 2/2019, Ánte Veijola, 18-19.6.2019
- Kuplat rikki -osallisuusleiri, Ánte Veijola, Marianne Ketola ja Jasmin Semenoff, 28.8-1.9.2019
- Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston täyskokous, Martta Alajärvi, 18-19.9.2019
- Saamelaisen perheen arki -seminaari ja paneelikeskustelu, Niila Rahko, 31.10.2019
- Saamelaiskäräjien kokous 5/2019, Maria Mäkinen, 18.12.2019

Nuorisoneuvoston yhtenä tavoitteena vuodelle 2019 oli rekrytoida uusia jäseniä mukaan nuorisoneuvoston toimintaan. Nuorisoneuvosto rekrytoi ja kampanjoi pääasiassa sosiaalisessa mediassa saamelaisnuorten aktivoimiseksi, ja kampanjointiin osallistui aktiivisesti suurin osa neuvoston jäsenistä. Nuorisoneuvosto myös tiedotti jäsenhausta saamelaisyhteisöä laajasti ja pyyntö esittää jäseniä nuorisoneuvostoon toimitettiin Saamelaiskäräjien jäsenille ja lautakunnille, saamelaisyhdistyksille ja saamelaisalueen oppilaitoksiin. Lisäksi rekrytoinnissa tehtiin myös ns. kohdennettua hakua. Nuorisoneuvosto teki joulukuun viimeisessä kokouksessa jäsenhakemuksien

perusteella ehdotuksen nuorisoneuvostoon valittavista jäsenistä ja varajäsenistä Saamelaiskäräjien hallitukselle ja edelleen Saamelaiskäräjien kokoukselle. Nuorisoneuvosto valitsee keskuudestaan itse puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan sekä enintään viisi asiantuntijajäsentä.

Alkuperäiskansapolitiikka ja -yhteistyö

Nuorisoneuvoston jäseniä on koulutettu kansainvälisistä asioista sekä YK:n vaikuttamismekanismeista ja nuorisoneuvosto pyrkii osallistumaan myös kansainväliseen alkuperäiskansojen yhteistyöhön. YK:n alkuperäiskansojen pysyvä foorumi (Permanent Forum on Indigenous Issues, UNPFII) on vuonna 2000 perustettu YK:n talous- ja sosiaalineuvosto ECOSOC:n

alainen neuvoa-antava toimielin. Sen tehtävänä on nostaa keskusteluun alkuperäiskansoja koskevia kysymyksiä erityisesti taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen, kulttuurin, ympäristökysymysten, koulutuksen, terveyden ja ihmisoikeuksien alueelta. Alkuperäiskansaforumin teemana vuoden 2019 kokouksessa (22.4-3.5.2019, 18. istunto) oli perinteinen tieto (Traditional knowledge: Generation, transmission and protection). Foorumissa nostettiin esille pääteeman lisäksi alkuperäiskansojen kielten vuosi. Vuosittain New Yorkissa kokoontuva foorumi on valtioiden ja alkuperäiskansojen kohtaamispaikka. UNPFII onkin lisännyt tietoisuutta alkuperäiskansoille tärkeistä asioista

entistä kokonaisvaltaisemmin YK:ssa. Nuorisoneuvostosta UNPFII:hin vuonna 2019 osallistui nuorisoneuvoston puheenjohtaja Risten Mustonen, joka osallistui varsinaisen pysyvän foorumin lisäksi Youth Caucusseen ja Arctic Caucusseen sekä erilaisiin sivutapahtumiin.

Alkuperäiskansojen edustajat järjestivät pysyvän foorumiin aikana perinteisesti monia sivutapahtumia, joiden tarkoituksena on kiinnittää huomiota ja jakaa tietoa alkuperäiskansoja

koskettavista ajankohtaisista teemoista. Nuorisoneuvoston edustaja Mustonen oli mukana mm. seuraavissa istunnoissa ja sivutapahtumissa:

- **21.4.** *Global Youth Caucus Preparatory Meeting & Arctic Caucus*
- **22.4.** Permanent Forumin avajaiset, Saamelaiskäräjien edustajana Permanent Forumissa
- **23.4.** *Panel Discussion on Implementation Mechanisms for Indigenous* -side event sekä panelistina *Production and Transmission of Traditional knowledge in Indigenous Understandings* -side eventissä.
- **24.4.** Permanent Forum ja Norjan Saamelaiskäräjien side event *Is it possible to create technical tools for indigenous languages?*
- **25.4.** Saamelaiskäräjien edustajana Permanent Forumissa sekä *Engaging Youth in Language Revitalization* –side event

Kuplat rikki - yhteistyö

Kuplat rikki on Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston, Helsingin-, Tornion nuorisoneuvostojen ja sekä Espoon ja Inarin nuorisovaltuustojen yhteishanke. Hankkeen tavoitteena on lisätä vaikuttajanuorten keskinäistä ymmärrystä, avartaa heidän näkemystään maansisäisten kulttuurien moninaisuudesta sekä vaikuttamismahdollisuuksista. Tästä ajatuksesta syntyy hankkeen nimi "Kuplat Rikki".

Hankkeen tiimoilta järjestettiin ensimmäinen osallisuusleiri Inarin Vasatokassa kesällä 2018. Leirin ohjelmassa esiteltiin mm. pohjoisen ominaispiirteitä sekä pohjoisen luonnon erityisyyttä ja sen merkitystä paikallisille sekä konkreettisia keinoja nuorten äänen kuuluvaksi saamiseksi. Leirin tärkeänä tehtävänä oli antaa nuorille mahdollisuus suunnitella hankkeelle jatkoa. Leirillä syntyi nuorilta toivetta järjestää vastaavan tyyppinen leiri, jossa isännöivänä osapuolena olisi pääkaupunkiseudun nuoret.

Kuplat rikki 2 -leiri järjestettiin Helsingissä Östersundomin leirikeskuksessa 28.8-1.9.2019. Saamelaiskäräjien nuorisoneuvosta leirille osallistuu neljä saamelaisnuorta sekä ohjaajana nuorisosihteeri. Leirin teemoiksi nuoret olivat toivoneet yhdenvertaisuutta edistäviä teemoja sekä nuorten koulutukseen ja ammattiin liittyviä teemoja. Lisäksi yhtenä keskeisenä teemana on ympäristöasiat. Näin nuorisoneuvoston varapuheenjohtaja Ánte Veijola kertoi ajatuksistaan ennen leiriä:

”Odotan leiriltä etenkin sitä, että pääsen tutustumaan uusiin nuoriin ja keskustelemaan nuoria puhuttelevista asioista kuten ilmastonmuutoksesta. Odotan leiriä innoissani, koska edellisessä leirissä oli todella onnistunut. Pääsemme leirillä tapaamaan opetusministerin ja myös ympäristöministerin.

Toivon, että saamme tapaamisissa nostettua esille meille tärkeitä teemoja ja pääsemme vaikuttamaan.”

Nuoret tapasivat mm. opetusministeri Li Anderssonin, ympäristöministeri Krista Mikkosen sekä opetushallituksen pääjohtajan Olli-Pekka Heinosen. Lisäksi nuoret tutustuivat yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston toimintaan ja tapasivat ylitarkastaja Matti Jutilan. Ympäristöasiat olivat tärkeänä teemana ja yksi päivä vietettiin Suomen ympäristökeskuksessa ja siellä tavattiin myös ympäristökeskuksen johtaja Eeva Furman. Lisäksi käytiin tutustumassa YLE:n

toimitiloihin Pasilassa ja vietettiin Amacing Race-viestikilpailussa päivä Espoossa. Lieri huipentui hauskanpitoon Linnanmäellä.

Yhteistyöverkosto jatkaa toimintaansa vuonna 2020 ja suunnitteilla on ollut leirin ja vaikuttajatapahtuman järjestäminen vuorostaan Torniossa.

Vakiinnutetaan Ofelaš-toiminta Suomessa

Dihtosis saamelaiskouluvierailut-hanke

Nuorisoneuvosto sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä 56 000 euron rahoituksen Dihtosis-saamelaiskouluvierailut hankkeen ensimmäiselle vuodelle. Hanketta toteutetaan yhteistyössä

Nuorten Akatemian kanssa. Hankkeen tarkoituksena on tehdä saamelaisia ja saamelaiskulttuuria tunnetuksi valtaväestön nuorille.

Hankkeen ensimmäisessä osassa tehtiin saamelaisuutta tutuksi kouluvierailuiden ja menetelmäpakan avulla. Hankkeen toiminnot oli suunniteltu erityisesti yläkouluikäisille nuorille. Hankkeessa tuotettiin toiminnallisia harjoituksia sisältävä Dihtosis-menetelmäpakka saamelaisuudesta, joka käännettiin myös ruotsin kielelle. Pakka sisälsi 18 harjoitusta kolmesta eri aihepiiristä: saamelaiset, alkuperäiskansat ja kulttuuri. Suomenkielisestä menetelmäpakasta otettiin 1000 kpl painos ja ruotsinkielistä pakkaa painettiin 100 kpl.

Nuorisoneuvosto rekrytoi saamelaisnuoria kouluvierailujen vetäjiksi. Nuorille järjestettiin koulutus tammikuussa 2019 ja koulutuksen suorittaminen on edellytyksenä kouluvierailijana toimimiseen. Hankkeessa koulutettiin 12 saamelaisnuorta kouluvierailijoiksi toiminnallisiin työpajoihin ja vierailuihin, joita toteutettiin Helsingissä, Turussa, Tampereella, Oulussa, Jyväskylässä, Rovaniemellä ja Sodankylässä sekä näiden lähiseudulla. Kouluvierailut pohjautuvat pitkälti menetelmäpakan harjoituksiin, joiden avulla nuoria innostettiin pohtimaan saamelaisuutta eri näkökulmista.

Hanketta markkinoitiin vuoden alussa Educa-messuilla ja aamu-tv:ssä. Opettajia kannustettiin juhlistamaan saamelaisten kansallispäivää joko Dihtosis-menetelmäpakan harjoitusten tai saamelaisnuoren kouluvierailun avulla. Hanke keräsi paljon näkyvyyttä, mikä näkyi tilausten määrässä. Suunnitellut kouluvierailut (50 kpl) varattiin loppuun muutamassa kuukaudessa – pääkaupunkiseudun vierailut vain parissa viikossa. Nuorisoneuvosto budjetoi vielä 10 vierailua lisää ja niitä toteutettiin yhteensä 60. Pelkästään kouluvierailuilla lisättiin 1400 nuoren tietämystä saamelaisuudesta ja tämän lisäksi 50 opettajaa oppi aiheesta kouluvierailun myötä. Kouluvierailuja tilattiin yhteensä 152 kpl ja näin ollen jopa 92 kouluvierailuja jäi toteuttamatta resurssien puutteesta.

Hankkeen projektityöntekijänä toimi Minna Lehtola ajalla 1.10.2018-15.3.2019 ja hänen tehtävänään oli yhdessä Nuorten Akatemian kanssa tuottaa sisältöä menetelmäkorttipakkaan sekä olla mukana suunnittelemassa kouluvierailuja. Hanke jatkuu vuoden 2020 kesäkuuhun saakka.

Tuetaan saamelaisnuoria identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttämisessä

DigiÁrran-hanke

Nuorisoneuvosto sai Lapin aluehallintovirastolta (AVI) 21 000 € DigiÁrran-hankkeeseen käytettäväksi 1.5.2018-31.11.2019 välisenä aikana. Hanke on tarkoitettu kolmivuotiseksi 1.5.2017-30.10.2020 ja siihen on haettu vuosittain jatkorahoitusta. DigiÁrran-hanke tähtää digitaalisen nuorisotoiminnan mallin löytämiseen saamelaisalueella ja hankkeessa kehitetään ja luodaan saamenkielinen nuorten tieto- ja neuvontapalvelun verkkosivusto. Saamenkielinen ja saamelaisnuorille suunnattu nuorten tieto- ja neuvontapalvelu on aiemmin puuttunut täysin.

Nuorisoneuvoston tieto- ja neuvontasivusto kolmella saamen kielellä ja suomen kielellä avattiin lokakuussa 2019 www.nuor.fi -osoitteessa. Nuorisoneuvosto haluaa taata kaikille saamelaisnuorille yhdenvertaisen mahdollisuuden tieto- ja neuvontapalveluihin sekä tukea nuorten itsenäistymistä, yhteiskunnallista vastuullisuutta ja

elämänhallintaa tarjoamalla tietoa, neuvontaa ja ohjausta. Tavoitteena on palvelun kautta lisätä myös yleistä tietoisuutta saamelaisnuorista valtaväestön nuorten keskuudessa, sillä Nuorisoneuvoston yksi tehtävä on jakaa tietoa saamelaisnuorten oikeuksista. Nuorisoneuvoston Dihtosis-hankkeen kautta jaetaan tietoa saamelaisista valtaväestölle ja tätä hankkeessa tuotettua materiaalia käytetään nettisivujen suomenkielisessä osiossa.

Tieto- ja neuvontasivustolla löytyy tietoa nuorisoneuvostosta ja sen toiminnasta, saamelaisnuorten tieto- ja neuvontapalveluilta sekä saamelaisnuorten keskustelufoorumi. Nuorisoneuvosto tiedottaa ajankohtaisista asioista sivustolla ja hoitaa myös tiedotuksen saamelaisnuorten oikeuksista digitaalimediaa hyväksikäyttäen. Tarkoituksena on myös koota yhteen paikkaan tietoja alkuperäiskansojen oikeuksien kehityskulusta sekä osallistumismahdollisuuksista. Sivusto on suunnattu kaikille saamelaisnuorille asuinpaikasta riippumatta ja sen teema on yhteisöllisyys. Tieto-

ja neuvontasivustoa kehitetään jatkuvasti nuorisoneuvoston saamien kokemusten myötä ja yhtenä päätavoitteena on osallistaa saamelaisnuoria sisällöntuottamiseen. Vuoden 2019 erityisenä teemana on ollut seksuaalisuuteen liittyvät asiat yhteistyössä Väestöliiton kanssa.

Lisäksi hankkeen kautta järjestettiin kaksi e-urheilutapahtumaa Utsjoella. Mukana tapahtumissa oli parikymmentä nuorta Utsjoelta, Karigasniemeltä ja Nuorgamista. Yhteistyötä tehtiin Utsjoen nuorisotoimen ja Utsjoen nuorisovaltuuston kanssa. Lisäksi Utsjoella järjestettiin digitaalimusiikin kerhoa vuoden 2019 aikana yhteistyössä Sámi musihkkaakademiija -hankkeen kanssa. Kerhossa oli tavallisesti 2-5 osanottajaa.

Alkuperäiskansojen kielten teemavuosi

Vuonna 2019 vietettiin kansainvälistä alkuperäiskansojen kielten teemavuotta. Teemavuoden tarkoituksena on nostaa esille maailman alkuperäiskansojen kielten tilanne. Tavoitteena on teemavuoden kautta mm. lisätä tietoisuutta alkuperäiskansojen kielistä ja niiden uhanalaisuudesta. Nuorisoneuvosto oli osana Saamelaiskäräjiä toteuttamassa ja suunnittelemassa teemavuoden toimintoja.

Saamelaiskäräjät nimesi Ijahis idja-festivaaleilla neljä saamen kielten kielilähettilästä motivoimaan ja tuomaan esille saamen kieliä. Kielilähettiläät valittiin yhteistyössä nuorisoneuvoston kanssa. Sámasteaddji – Sámsteei – Sámasteijee – kielilähettiläiden tarkoituksena on innostaa erityisesti lapsia ja nuoria käyttämään rohkeasti saamen kieliä. Lisäksi nuorisoneuvostolla oli festivaalin yhteydessä Giellalávvu (kielilaavu) alkuperäiskansojen kielten vuoden teemalla. Myös kielilähettiläät olivat tavattavissa nuorten kielilaavulla, jossa askarrettiin kieliteemaisia pinssejä ja pelattiin saamenkielisiä pelejä ja tutustuttiin nuorten ohjauksessa saamenkielisten appien käyttöön. Laavulla oli esillä myös nuorisoneuvoston toimintaa. Kielilähettiläät, saamelaiskäräjien kielitoimiston työntekijät ja nuorisoneuvoston jäsenet ovat tavattavissa laavulla perjantaina Ijahis Idja násttázat – konsertin ajan sekä lauantaina koko festivaalin ajan.

Saamen kielten teemaviikko järjestettiin 21.-2.10.2019, jolloin nuorisoneuvosto julkaisi uudet nettisivunsa. Nuorisoneuvosto myös kampanjoi ja ”haastoi” ihmisiä Puhu minulle saamea –

rintamerkein tuomaan esille saamen kielen taitoansa. Saamen kielten viikolla rintamerkkejä jaettiin Saamelaiskulttuurikeskus Sajoksessa ja esimerkiksi Ivalon yläasteella ja lukiolla, Vuotson koululla ja Karesuvannon koululla ja samalla pidettiin oppitunnit nuorisoneuvoston ja Saamelaiskäräjien toiminnasta.

Järjestetään nuorille saamenkielistä ja kulttuurinmukaista vapaa-ajan toimintaa koko Suomessa

De!-Saamelaisen nuorisokulttuurin kartoitus ja kehittäminen-hanke

Nuorisoneuvosto sai Pohjoisimman Lapin Leaderilta 80 0000 euron rahoituksen De!-hankkeeseen, jossa kartoitetaan ja kehitetään saamenkielistä nuorisokulttuuria kaikilla Suomessa puhuttavilla saamen kielillä. De!-hanketta rahoitti Leader Pohjoisin Lappi ja hanke toteutettiin ajalla 1.10.2018-30.8.2019. Projektityöntekijä Tuuli Miettunen työskenteli ajalla 1.10.2018-30.8.2019. Hankkeen tavoitteena oli kannustaa nuoria käyttämään eri saamen kieliä vapaa-ajallaan sekä rohkaista nuoria yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja itseään koskevaan päätöksentekoon.

Vuoden 2018 lopussa De!-projekti toteutti nettikyselyn saamenkieliseen nuorisotoimintaan liittyen. Kyselyssä selvitettiin, millaiseen nuorisotoimintaan saamelaisnuoret haluaisivat osallistua eri saamen kielillä. Nuorten vastausten pohjalta aloitettiin yhteistyöverkoston rakentaminen saamelaisalueen nuorisotyön toimijoiden kesken ja alettiin kartoittaa mahdollisia nuorisotoiminnan ohjaajia eri saamen kielillä. Saamenkielisen nuorisotoiminnan pilottien toteuttaminen alkoi alkuvuodesta 2019.

Hankkeessa järjestettiin mm. matalan kynnyksen nuorteniltoja sekä jalkauduttiin isompien tapahtumien yhteyteen kuten Saamelaisnuorten taidetapahtumaan ja Ijahis idja-festivaaleille. Hankkeen aikana järjestettiin yhteensä 24 tapahtumaa, joissa on ollut yhteensä 945 osallistujaa. Tapahtumissa nuoria on rohkaistu käyttämään saamen kieliä uusissa ympäristöissä ja pitämään

yhteyttä alueen muihin saamenkielisiin nuoriin yli kuntarajojen. Hankkeessa mallinnettiin erilaisia vapaa-ajantoimintoja Utsjoen, Inarin ja Sodankylän kuntien alueella.

Yhtenä tärkeänä tavoitteena oli eri toimijoiden verkostoituminen. De!-Hankkeen aikana on luotu

tiivis yhteistyöverkosto Utsjoen, Inarin ja Sodankylän alueiden nuorisotyön toimijoiden kesken ja osallistuttu Inarin alueen ehkäisevän päihdetyön Selvä Peli-toimintaan. Hankkeen myötä nuorisoneuvosto pystyi osallistumaan konkreettisesti Selvä Peli-toimintaan ja ensimmäistä kertaa Suomen puolella järjestettiin myös saamenkielistä ehkäisevää päihdetyötä nuorille.

Hankkeessa on myös tehty yhteistyötä saamelaisyhdistysten, kuten Sámi Siida ry:n, Vuotson saamelaisyhdistyksen, Kolttakuttuurisäätiön, Kolttien kyläkokouksen ja Sámi Duodji ry:n kanssa. Projekti on tehnyt yhteistyötä myös Leader-rahoitteisen Youth Activator Network-hankkeen kanssa. Yhteistyötä tehtiin myös eri saamelaistapahtumien ja niiden järjestäjien kanssa.

Hankkeen kokemusten perusteella vaikuttaa siltä, että etenkin niissä paikoissa, joissa nuorisotyöllä ei ole vakiintunutta asemaa ennestään kuntien tai seurakuntien kautta, nuorilla on matalampi kynnys tulla tutustumaan uudenlaiseen toimintaan isompien tapahtumien yhteydessä. Jatkossa toimintaa juurruttaessa läsnäolo isommissa tapahtumissa on edelleen tärkeää. Hankkeen kannalta haastavia kyliä olivat Vuotso ja Sevettijärvi. Kummassakaan ei ole aiemmin ollut toimintaa nuorille ja hankkeen kohderyhmän ikäiset nuoret asuvat kaukana kylältä, ja heidän kulkemisensa on koulukyytien varassa. Hankkeen kautta ei ollut mahdollista järjestää nuorille kuljetusta, ja se rajasi nuorten mahdollisuuksia osallistua toimintaan. Kummassakin paikassa nuoret osallistuivat isompien tapahtumien yhteydessä olleisiin työpajoihin, joihin saivat kyydin muilta tapahtumiin osallistuneilta. Jatkossa kuljetustarpeeseen on kiinnitettävä huomiota.

Hanke on osoittanut, että saamenkieliselle nuorisotyölle ja sen vakiinnuttamiselle on suuri tarvetta kaikissa saamelaisalueen kunnissa Nuorisoneuvosto jatkaa yhteistyötä alueen nuorisotyöntekijöiden ja Selvä Peli-verkoston kanssa. Nuorisoneuvosto myös jatkaa työskentelyä kehittääkseen ja varmistaakseen saamenkielisen ja saamelaiseen kulttuuriin perustuvan nuorisotyön saamelaisten kotiseutualueen kunnissa.